

УДК 336.72

Собчук С. І.

Київський національний торговельно-економічний університет

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА В КРАЇНАХ ІЗ РОЗВИНЕНОЮ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Розглянуто теоретичні та практичні особливості бюджетної політики в країнах із розвинутою та трансформаційною економікою. Охарактеризовано основні інструменти реалізації бюджетної політики країн світу в системі економічних перетворень. Визначено головні пріоритети бюджетної політики в країнах із розвинутою та трансформаційною економікою на середньострокову та довгострокову перспективи.

Ключові слова: бюджет, бюджетна політика, фінансова політика, бюджетна система.

Постановка проблеми. Трансформація суспільно-політичної та економічної систем України змінила принципи і механізми функціонування бюджетної системи, бюджетного процесу, форми і способи мобілізації бюджетних ресурсів на суспільні потреби, визначила закономірність включення в бюджетну політику ринкових регуляторів та інструментів. У сучасних умовах поглиблення глобалізаційних викликів бюджетна політика служить найважливішим економічним важелем впливу держави не лише на соціально-економічні процеси в країні, а й на розвиток країни в цілому. Поряд із цим наукове розкриття проблематики формування та реалізації бюджетної політики спрямоване переважно на забезпечення нарощування ресурсної бази бюджетів усіх рівнів із метою надання державою суспільних благ і послуг для задоволення потреб суспільства. Таким чином, необхідність наукового обґрунтування напрямів удосконалення бюджетної політики в Україні на основі досвіду країн із розвинутою та трансформаційною економікою, орієнтованих на підвищення її ефективності, визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні основи реалізації бюджетної політики економічного розвитку представлені в наукових роботах зарубіжних науковців: Дж. Б'юкенена, Дж.М. Кейнса, П. Самуельсона, А. Сміта, Дж. Стігліца, А. Пігу, С. Фішера, Дж. Хікса. Питанням бюджетної політики економічного розвитку присвячено праці вітчизняних учених: С. Буковинського, О. Василика, І. Запатріної, І. Лук'яненко, Л. Лисяк, І. Луїної, І. Лютого, В. Опаріна, В. Федосова, І. Чугунова, С. Юрія та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим на сучасному етапі розвитку фінансової науки виникає питання щодо вдосконалення системи використання зарубіжного досвіду бюджетної політики як інструменту соціально-економічного розвитку, що зумовлює необхідність подальшого дослідження даної проблематики.

Мета статті полягає у розкритті теоретичних та практичних особливостей бюджетної політики в країнах із розвинутою та трансформаційною економікою.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі розробки ефективної бюджетної політики в рамках соціально-економічного розвитку та з метою підвищення якості управління фінансовими ресурсами необхідним є проведення ґрунтовного аналізу базових пріоритетів фінансової політики в країнах із розвинутою та трансформаційною економіками. Бюджетна політика виступає як один із дієвих інструментів процесу еко-

номічного регулювання та державного впливу на економічну систему будь-якої країни. Беручи до уваги деяку недосконалість системи ринкових відносин, потрібним є підвищення впливу основних регулюючих функцій державної влади на розвиток економічної системи. Застосування системи державних фінансів як засобів регулювання економіки в розвинутих країнах світу було започатковано ще після світової економічної кризи, яка сколихнула світ у 30-х роках минулого століття. Основоположником теорії та практики здійснення регулювання економічних систем через державні фінанси був відомий англійський економіст Дж. Кейнс, який стверджував: фінанси як важливий елемент економічного регулювання можуть бути використані для проведення цілісної економічної політики країни щодо управління сукупним попитом. Державна влада залежно від певних економічних умов шляхом дії на показники доходів та видатків бюджету, впливу на грошово-кредитну систему країни здатна цілеспрямовано впливати на показники як сукупного попиту, так і сукупної пропозиції.

У значній кількості країн із розвинутою та трансформаційною економічною системою процес розвитку державного управління в системі реалізації суспільних та державних послуг, які орієнтовані на кінцевий результат, виступає тенденцією останніх років. Використання ефективних механізмів бюджетної політики, що забезпечує взаємозв'язок між усіма затраченими ресурсами й одержаними від їх використання результатами, здійснює ефективний розподіл фінансових ресурсів між відповідними напрямками їх використання, що базуються на вимірюванні отриманих результатів, підвищує ефективність і прозорість даних процесів та збільшує відповідальність за неправильне витрачання таких ресурсів [1, с. 32].

Кожна держава світу має деякі особливості в процесі запровадження системи державного регулювання фінансової системи, але більшість таких підходів і принципів насправді є досить загальними. Як головний інструмент звітності всіх органів державної влади перед громадянами країни використовується цілісна система показників оцінки ефективності та результативності такої політики. Потреба у звітуванні перед населенням країни визначена на законодавчому рівні, до того ж наявний громадський контроль, який представляє собою професійні об'єднання, асоціації, ради, основні рекомендації яких загалом виконуються всіма суб'єктами суспільних фінансів. Ігнорування вимог та умов, поставлених такими організаціями, беручи до уваги їх вплив на громадську думку, здатне зумовити зменшення довіри суспільства до тих чи інших державних та місцевих органів влади. Звіти щодо ефективності та резуль-

тативності виконання базових цілей бюджетної політики відкриті для громадян, представляються в засобах масової інформації або ж публічно обговорюються [5, с. 142].

Значення бюджетної політики країни та способу її реалізації у формуванні та розподілі ВВП відображається через виконання державою покладених на неї суспільних функцій та участі держави у формуванні ВВП на правах виробника, а саме як суб'єкта підприємницької діяльності. Базовим показником, який відображає використання державою даних чинників формування сукупного національного продукту, виступає розмір валового внутрішнього продукту на душу населення з урахуванням паритету купівельної спроможності [3, с. 12].

Рівень економічного розвитку країни та добробуту її населення знаходиться в прямій залежності від показника ВВП на душу населення. Так, країни з розвинутою економікою мають досить високий показник ВВП: Канада – 45 000 дол. США, Франція – 40 500, Німеччина – 46 200, Італія – 35 100, Великобританія – 39 800, Сполучені Штати Америки – 54 400 дол. США. Також високий показник валового внутрішнього продукту на душу населення мають країни з високим рівнем розвитку соціального забезпечення та соціального захисту: Данія – 44 600 дол. США, Фінляндія – 40 700, Норвегія – 67 200, Швеція – 46 200 дол. США. Країни, що мають досить низький даний показник, характеризуються структурною перебудовою економічної системи та ринковою трансформацією суспільних відносин. До них належать: Молдова – 5 000 дол. США, Грузія – 9 200, Білорусь – 18 200, Казахстан – 24 100, Латвія – 23 800 дол. США. Україна також належить до країн із низьким рівнем ВВП на душу населення – 8 700 дол. США.

Розвиток світової економіки за період 2000–2015 рр. характеризувався зростанням основних економічних показників, а саме розміром

валового внутрішнього продукту – у середньому на 3,2% щорічно. Серед країн, що відносяться до трансформаційних економічних систем, за вказаний період найбільші темпи економічного зростання були в таких країнах, як Китай – 8,8%, Індія – 6,9%, Казахстан – 5,0%. У розвинутих країнах світу, темпи економічного зростання знаходились на значно нижчому рівні. Так, у США вони становили 1,1%, у Німеччині – 0,7%, у Великобританії – 0,6%, в Японії – 0,1% або ж взагалі характеризувалися від'ємними показниками: у Данії – -0,5%, в Іспанії – -0,7%, в Італії – -1,3%, в Греції – -4,1%.

Із початком економічної рецесії зросла кількість аргументів щодо необхідності зниження рівня податкового навантаження на зайнятість або ж на доходи фізичних осіб із метою стимулювання розвитку економіки та зниження негативних тенденцій глобального характеру. У 2009 р. ставки податку були знижені з метою реалізації стимулюючих заходів економічного розвитку, однак у 2010 році їхні розміри було повернуто до докризового рівня. З метою зниження показників бюджетного дефіциту та системи державних фінансів у 2011 та 2012 рр. у низці країн відбулось зростання розмірів як соціальних внесків, так і податку на доходи фізичних осіб, зокрема у Греції – на 7 в. п., Польщі, Кіпрі – на 2 в. п. Водночас регулювання ставки є не єдиним важелем впливу на ділову активність та рівень зайнятості, вагомими заходами податкового регулювання сучасного періоду є коригування кількості податкових пільг та розширення податкової бази [9, с. 79].

Доцільними є аналіз та характеристика ефективності здійснення бюджетної політики шляхом визначення місця країни в глобальних рейтингових системах (табл. 1.) Рівень економічної привабливості країни, а отже, й можливості розвивати в ній ефективну систему фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку, досить чітко

Таблиця 1

Характеристика розвитку бюджетної політики країн із розвинутою та трансформаційною економікою

Країна	Місце країни в рейтингу Doing Bussines	Місце країни в рейтингу Paying taxes	Кількість сплат податків, раз на рік	Загальний час на сплату податків, днів	Загальна податкова ставка в країні, %	Частка податків у ВВП, %
Білорусь	44	63	7	176	51,8	29,8
Канада	14	9	8	131	21,1	30,7
Китай	84	132	9	261	67,8	19,4
Чехія	36	122	8	405	50,4	35,5
Данія	3	12	10	130	24,5	48
Естонія	16	30	8	81	49,4	32,5
Фінляндія	10	17	8	93	37,9	44,1
Франція	27	87	8	137	62,7	45,3
Німеччина	15	72	9	218	48,8	37,6
Греція	60	66	8	193	49,6	33,8
Італія	45	137	14	269	64,8	44,4
Казахстан	41	18	7	188	29,2	13,5
Латвія	22	27	7	193	35,9	27,6
Молдова	52	78	21	186	40,2	32
Норвегія	9	14	4	83	39,5	42,2
Польща	25	58	7	271	40,3	20,1
Росія	51	47	7	168	47	28,7
Швеція	8	37	6	122	49,1	44,3
Великобританія	6	15	8	110	32	35,2
США	7	53	10,6	175	43,9	24,3
Україна	83	107	5	350	52,2	38,9

відображається в рейтингу Doing Bussines, що показує можливості фізичних та юридичних осіб провадити економічну діяльність на території тієї чи іншої країни та враховує 11 субпоказників. Країни з розвинутою економікою займають досить високі позиції в даному рейтингу, що свідчить про якісну організацію взаємодії держави та підприємницького сектору. Так, за даними рейтингу за 2015 р. Данія знаходиться на 3-му місці, Великобританія – на 6-му, Сполучені Штати Америки – на 7-му, Швеція – на 8-му, Норвегія – на 9-му, Канада – на 14-му, Німеччина – на 15-му, Франція – на 27-му місці. Країни з трансформаційною економікою знаходяться набагато нижче в рейтингу: Казахстан – на 41-му місці, Білорусь – на 44-му, Росія – на 51-му, Молдова – 52-му, Україна – на 83-му місці.

Важливе місце в реалізації бюджетної політики країни посідає її податкова система. Розмір та характеристика податкових платежів, що сплачуються фізичними та юридичними особами, визначають можливості країни реалізувати свої функції та забезпечити їх відповідними фінансовими ресурсами. Саме розмір загальної податкової ставки може відображати вибраний напрям розвитку економічних відносин у країні та методику їх державного регулювання. Так, досить висока податкова ставка відображає процеси, що характеризуються уповільненням динаміки економічного розвитку, недостатністю фінансових ресурсів у розпорядженні держави, що зумовлює зростання показника вилучення державою даних ресурсів через податковий механізм, або ж, навпаки, ситуацію, коли держава за допомогою податкового навантаження регулює в країні надмірний попит і, таким чином, здійснює вплив на економічну активність [10].

За розміром загальної податкової ставки країни світу можна поділити на: країни з низькою, середньою та високою загальною податковою ставкою. До країн із низькою податковою ставкою належать: Канада – 21,1%, Данія – 24,4%, Казахстан – 29,2%, Великобританія – 32%, Латвія – 35,9%. Ці країни проводять політику податкового стимулювання та підвищення сукупного попиту з метою активізації економічної та підприємницької діяльності всередині країни. Країни із середнім рівнем загальної податкової ставки:

США – 43,9%, Швеція – 44,3%, Польща – 40,3%, Німеччина – 48,8%, Естонія – 49,4%, Норвегія – 39,5%. До країн із досить високою податковою ставкою належать: Білорусь – 51,8%, Китай – 67,8%, Франція – 62,7%, Італія – 64,8%, Україна – 52,2%.

Відношення розміру податкових надходжень до загального рівня валового внутрішнього продукту також досить чітко відображає економічну ситуацію в країні та створює можливості для виділення особливостей реалізації державної фінансової політики в ній (рис. 1).

Аналіз інформації з рис. 1 дає змогу згрупувати країни з розвинутою та трансформаційною економікою в три групи за показником податкових платежів у валовому внутрішньому продукті:

- перша група – це країни, в яких частка податків у валовому внутрішньому продукті становить менше 30,0% (Білорусь – 29,8%, Китай – 19,4%, Казахстан – 13,5%, Латвія – 27,6%, Польща – 20,1%, Швеція – 28,7% та США – 24,3%);

- друга група – країни, де середня частка податків у валовому внутрішньому продукті коливається від 30,0 до 40,0% (Канада – 30,7%, Чехія – 35,5%, Естонія – 32,5%, Німеччина – 37,6%, Греція – 33,8%, Молдова – 32,0% та Великобританія – 35,2%);

- третя група – країни, де висока частка податків у валовому внутрішньому продукті – більше 40% (Данія – 48%, Фінляндія – 44,1%, Франція – 45,3%, Італія – 44,4%, Норвегія – 42,2%, Швеція – 44,3%).

Питома вага податкових надходжень, урахувавши єдиний соціальний внесок у валовому внутрішньому продукті, в Україні становить 38,9%, що дає змогу віднести її до другої групи та зазначити, що даний показник трохи вище середнього для країн із розвинутою та трансформаційною економікою та характеризує достатні можливості для фінансового наповнення бюджету країни через податкову систему. Країни третьої групи становлять переважно країни, що мають соціально-орієнтований тип економічної системи та значну частку перерозподілу валового внутрішнього продукту через систему державних фінансів.

На сучасному етапі розвитку економічних систем за показником розподілу ВВП через бюджетну систему, тобто його централізації, виділяють такі

основні моделі фінансових відносин у суспільстві: американська – що передбачає максимальне самофінансування юридичних осіб та самозабезпечення фізичних осіб і відзначається невисоким показником бюджетної централізації (у межах 25–30% ВВП); західноєвропейська – характеризується паралельним функціонуванням та фінансуванням як державних, так і комерційних установ у соціальній сфері. Державна соціальна політика є достатньо широкою та переважає країни з американською моделлю. Показник централізації ВВП коливається на рівні 35–40%, що відображає помірний її рівень; скандинавська модель – характеризується досить розгалуженою державною соціальною сферою, яка формує ґрунтовні передумови зростання соціальної стабільності та забез-

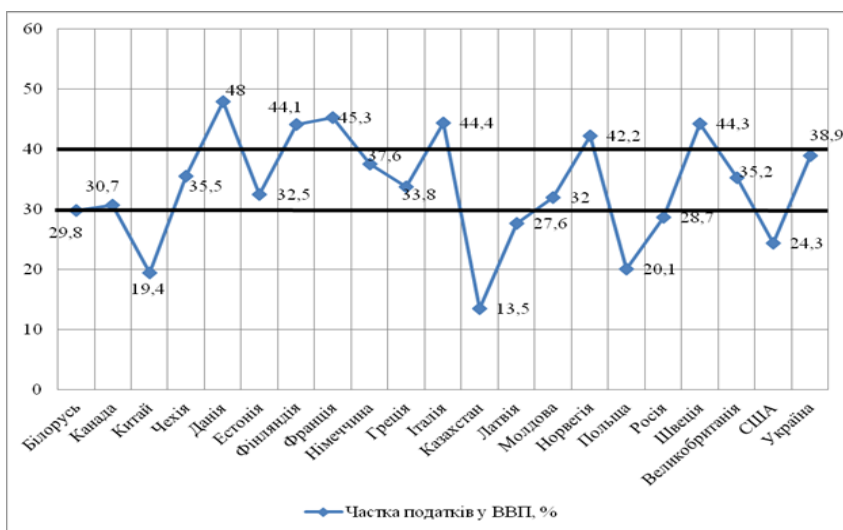

Рис. 1. Групування країн із розвинутою та трансформаційною економікою за показником частки податкових надходжень у валовому внутрішньому продукті

печення. Рівень централізації ВВП становить близько 50–60% [6, с. 87].

Одним із вагомих пріоритетів бюджетної політики більшості розвинених країн світу на середньострокову перспективу на сучасному етапі розвитку соціально-економічних процесів є зниження рівня державного боргу та боргового навантаження на бюджет [2, с. 132]. У роки економічної рецесії та подальшого відновлення економіки рівень державного боргу суттєво підвищився, що викликано необхідністю додаткових витрат із бюджету з метою стимулювання економічного розвитку з одночасним зниженням обсягу бюджетних доходів. Середнє значення частки дефіциту бюджету по відношенню до валового внутрішнього продукту в період 2008–2010 рр. у США становило 9,2%, у Великобританії – 8,8%, в Японії – 7,1%, у Франції – 5,9%, в Італії – 4,1%, у країнах БРІК – 3,2%, у Німеччині – 2,5% [8, с. 139]. Водночас можливості стимулювання економіки за рахунок механізму бюджетного регулювання є обмеженими насамперед показниками боргової стійкості. Досягнення збалансованості та стійкості системи державних фінансів є необхідною передумовою для макроекономічної стабілізації та важливим індикатором очікувань інвесторів, тому в період стабілізаційного відновлення економіки розмір бюджетного дефіциту було суттєво зменшено, найбільше значення зниження обсягу бюджетного дефіциту зафіксовано у США (у 2013–2015 рр. частка дефіциту у валовому внутрішньому продукті становить 3,1%) та в Німеччині, де за приведений період бюджет було виконано із профіцитом 0,3% від валового внутрішнього продукту [4, с. 47]. Доцільним є подальше проведення консолідації бюджетної політики з метою відновлення достатнього рівня стійкості системи державних фінансів. Із метою посилення дієвості заходів державного фінансового регулювання необхідним є проведення системних реформ у сфері державних фінансів, розвитку інституційних секторів економіки. Розвиток процесів фінансової глобалізації несе з собою серйозні виклики для державної фінансової політики. У зв'язку з цим представляється актуальним виявлення взаємозв'язку між основними тенденціями розвитку процесу фінансової глобалізації та проведенням заходів державного фінансового регулювання.

Бюджетна політика у сфері управління державним боргом була і залишається найважливішим інструментом зменшення негативних кризових явищ шляхом залучення додаткових фінансових ресурсів як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел. Проблеми, що виникають у посткризовий період за даним напрямом, пов'язані з високим

ступенем кредитної залежності країн із розвинутою економікою. Таким чином, у бюджетній політиці зарубіжних країн можна виявити такі моделі управління бюджетною сферою. Перша модель властива передусім розвинутим країнам, які наполегливо прагнуть знизити свій бюджетний дефіцит переважно через скорочення витрат і пряму економію фінансових ресурсів, а в окремих гострих кризових випадках (наприклад, у Греції, Португалії, Іспанії) – за рахунок поступового підвищення податкового навантаження [8, с. 176].

Борючись із бюджетним дефіцитом, країни намагаються стимулювати економічне зростання. Так, Португалія знижує ставки податків, сплачуваних, наприклад, із заробітної плати, а щоб бюджет не зазнавав значних збитків – підвищує ПДВ. Очікуваний ефект – зниження експортних цін завдяки зменшенню трудових витрат (за експорту ПДВ не сплачується) і зростання цін на імпорт. Такий податковий метод замінює девальвацію в умовах, коли країна не може знизити курс своєї валюти, підвищуючи тим самим конкурентоспроможність вітчизняних товарів.

Друга модель властива насамперед країнам, які розвиваються та отримують надприбутки від продажу енергоресурсів і сировини та можуть різко збільшувати бюджетні витрати стабілізуючого і стимулюючого характеру, які направляються переважно на соціальну сферу та інфраструктуру. Третя модель є проміжною по відношенню до інших та враховує особливості і характеристики фінансового середовища та бюджетної забезпеченості.

Висновки. В умовах рецесії та уповільнення темпів зростання світової економіки заходи бюджетної політики були спрямовані на стимулювання внутрішнього попиту. Пріоритетними заходами бюджетно-податкової політики, які реалізуються у країнах із розвинутою на трансформаційною економікою, є зниження показників структурного дефіциту бюджету та державного боргу, оптимізація бюджетних витрат, підвищення фіскальної ефективності податкової системи, посилення дієвості механізму бюджетного планування та прогнозування. Також реалізуються системні заходи щодо підвищення рівня поточної ліквідності банківської системи; викупу у фінансових інститутах проблемних активів для поліпшення стану їх балансів та розширення можливостей кредитування економіки; здійснення державних інвестицій у капітал системних фінансових інститутів. Можливості стимулювання економіки за рахунок бюджетної політики є обмеженими, тому водночас проводяться структурні зміни системи державних фінансів та посилюється вплив дивергентних факторів на економічні процеси.

Список використаних джерел:

1. Державне фінансове регулювання економічних перетворень / І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канева [та ін.]; за заг. ред. А.А.Мазаракі. – К. : Київ.нац.торг.-екоп.ун-т, 2015. – 376 с.
2. Клинов В. Актуальные проблемы экономической политики США / В. Клинов // Вопросы экономики. – 2013. – № 5. – С. 129–143.
3. Козюк В.В. Макрофіскальні фактори глобальної нестабільності / В.В. Козюк // Фінанси України. – 2014. – № 3. – С. 8–22.
4. Колесов А.С. Об оценке эффективности финансовой политики / А.С. Колесов // Финансы. – 2012. – № 11. – С. 43–48.
5. Колесов А.С. Эффективность финансовой политики государства: вопросы теории и практики / А.С. Колесов. – М. : Финансы, 2012. – 309 с.
6. Костіна Т.В. Фінансові системи провідних країн / Т.В. Костіна. – Д. : ДонНУЕТ, 2008. – 232 с.
7. Пасічний М.Д. Інституційні засади розвитку фінансового регулювання економіки / М.Д. Пасічний // Економічний вестник університета : збірник наукових трудов учених і аспірантів. – 2015. – № 27/1. – С. 137–143.
8. Рожко О.Д. Практика формування власних фінансових ресурсів бюджету ЄС в умовах інтеграції національних систем державних фінансів / О.Д. Рожко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка. – 2013. – Вип. 4. – С. 172–178.
9. Уманців Ю.М. Глобальні фінансові виклики: світовий досвід та українські реалії / Ю.М. Уманців // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 73–85.

10. Юдина И.Н. Финансовая интеграция: опыт стран с формирующимися рынками : [монография] / И.Н. Юдина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ficus.barnaul.vzfei.ru/yudina/bretton_pdf.htm.

Собчук С. И.

Киевский национальный торгово-экономический университет

БЮДЖЕТНАЯ ПОЛИТИКА В СТРАНАХ С РАЗВИТОЙ И ТРАНСФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКОЙ

Резюме

Рассмотрены теоретические и практические особенности бюджетной политики в странах с развитой и трансформационной экономикой. Охарактеризованы основные инструменты реализации бюджетной политики стран мира в системе экономических преобразований. Определены главные приоритеты бюджетной политики в странах с развитой и трансформационной экономикой на среднесрочную и долгосрочную перспективы.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная политика, финансовая политика, бюджетная система.

Sobchuk S. I.

Kyiv National University of Trade and Economics

FISCAL POLICY IN COUNTRIES WITH ADVANCED AND TRANSITION ECONOMY

Summary

Theoretical and practical features of fiscal policy in countries with advanced and transition economies are revealed. The main instruments for providing budget policy in countries with transition economy are defined. Author determined the main priorities of fiscal policy in countries with advanced and transition economy over medium and long terms.

Keywords: budget, fiscal policy, financial policy, budget system.

УДК 336.02:330.3

Степанова Г. М.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Статтю присвячено питанням формування ефективної системи державного фінансового регулювання економіки в сучасних умовах. Досліджено перспективні напрями вдосконалення бюджетно-податкового та грошово-кредитного регулювання. Визначено доцільність проведення інституційних змін фінансової політики. Встановлено необхідність формування фінансової стратегії держави, яка має базуватись на пріоритетах соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: державне фінансове регулювання економіки, фінансова політика, фінансова система, бюджетне регулювання, монетарне регулювання, податкове регулювання.

Постановка проблеми. В умовах рецесії, нестабільності розвитку світової економіки вагомим значення набувають питання активізації ролі системи державного фінансового регулювання у забезпеченні макроекономічної стабілізації та створення відповідних умов для економічного зростання. Використання інструментів та важелів фінансової політики забезпечує згладжування циклічних коливань економіки, сприяє адаптації економіки до змін екзогенного економічного середовища. Водночас надмірний регуляторний вплив держави знижує темпи росту реального валового внутрішнього продукту в постстабілізаційний період розвитку. Результативність системи державного фінансового регулювання значною мірою залежить від рівня наукової обґрунтованості його ролі в розвитку суспільних відносин, моделі економічного зростання, що визначає ступінь участі держави в управлінні економікою та використання відповідних інструментів регулювання. З огляду на зазначене, важливим є визначення прі-

оритетних напрямів державного фінансового регулювання з урахуванням економічної циклічності та завдань стратегії соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі відбуваються ретельний аналіз та змістовна дискусія щодо ролі та обсягу заходів державного фінансового регулювання. Одним із ключових питань фінансової науки є визначення оптимального співвідношення між державним регулюванням економіки та механізмом ринкового саморегулювання. Значний внесок у розвиток даної проблематики здійснено Р. Барро [1], В. Геєцем, А. Даниленком, П. Кругманом [2], В. Сенчаговим, В. Опаріним, Дж. Саксом [3], П. Самуельсоном, Дж. Стігліцем [4], С. Фішером та ін.

Особливої значущості набувають питання підвищення адаптивності фінансового регулювання до інституційної динаміки економічного розвитку, посилення ефективності функціонування фінансових інститутів та модернізації підходів